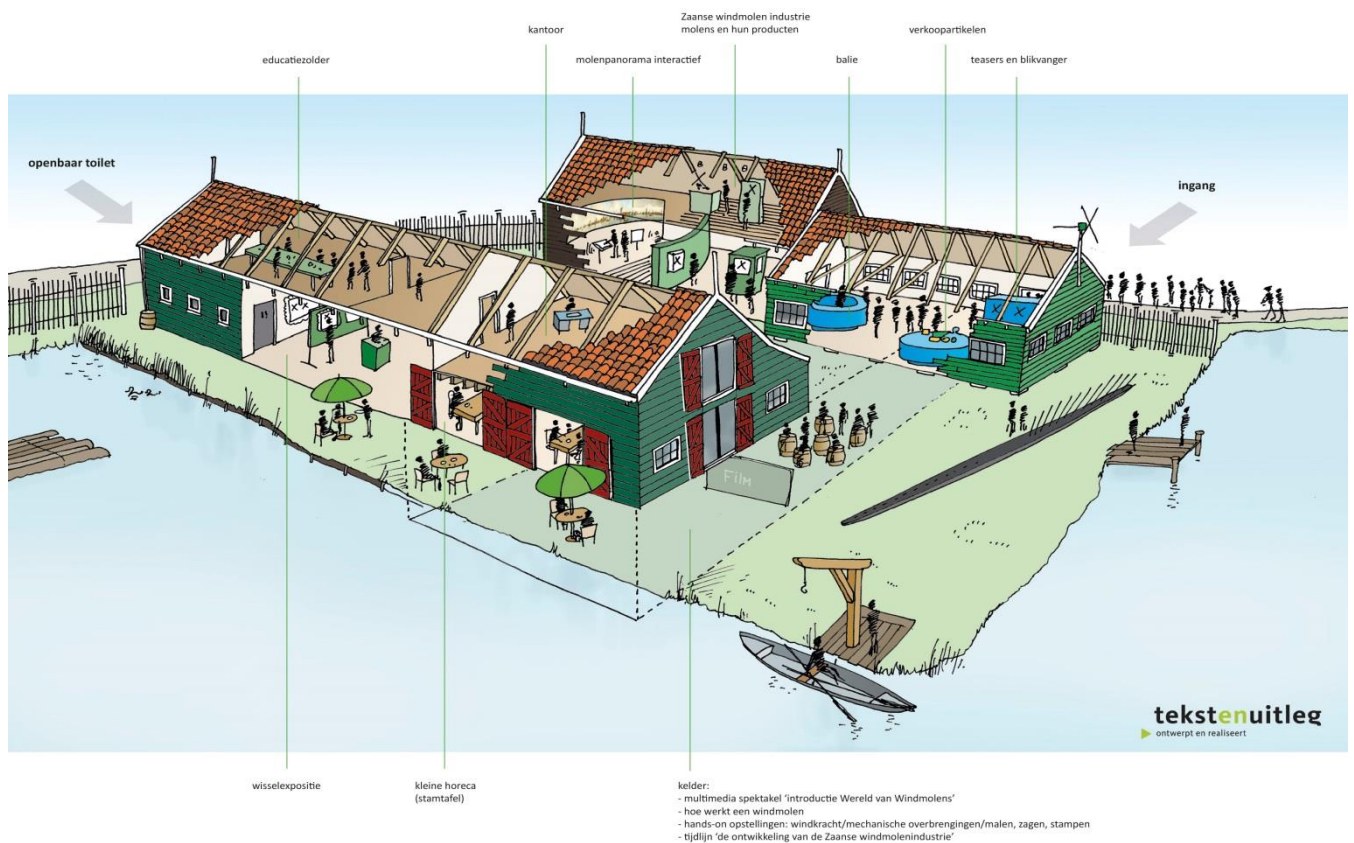

Jaarverslag 2014

INHOUDSOPGAVE:	PAG.
1.0 Voorwoord: Vooruitblik	5
2.0 Verslag van het bestuur van De Zaansche Molen over 2014	6
2.1 <i>Algemeen</i>	6
2.2 <i>Het bestuur</i>	8
2.3 <i>Samenstelling bestuur, personeel en commissies per 31 december 2014</i>	8
2.4 <i>Gegevens en getallen per 31 december 2014</i>	10
3.0 Het financiële verslag	13
3.1 <i>Balans per 31 december 2014</i>	13
3.2 <i>Baten- en lastenrekening over het jaar 2014</i>	14
3.3 <i>Begroting voor de jaren 2015 en 2016</i>	15
4.0 Verslag van de Technische Advies Commissie	16
5.0 Molenmuseum	24
5.1 <i>De Wereld van Windmolens</i>	24
5.2 <i>De gebouwen</i>	24
5.3 <i>De collectie</i>	24
5.4 <i>Exposities en activiteiten</i>	25
5.5 <i>Bezoek</i>	26
5.6 <i>Rondleiders en educatiemedewerkers</i>	27

1.0 Vooruitblik

Over de meest essentiële zaken in het afgelopen jaar 2014 bent u door middel van de nieuwe website, de inhoudelijk en mooi verzorgde Windbrieven en de goed bezochte ledenvergaderingen al vaker geïnformeerd. Daarenboven zetten de secretarissen van het bestuur en de afzonderlijke commissies in dit jaarverslag de zaken nogmaals op een rijtje om te kunnen bespreken op de komende algemene jaarvergadering. Deze altijd druk bezochte en levendige bijeenkomst zal op 18 mei 2015 worden gehouden in De Vermaning te Zaandam en biedt u de gelegenheid om vragen te stellen en opmerkingen te maken over het gevoerde beleid, de actualiteit en toekomstplannen van de vereniging, iets waar wij u gaarne toe uitnodigen!

De inhoudelijke thema's in 2014 betroffen onder andere de stopzetting van de gemeentelijke subsidie (Euro 150.000,- per 1 januari 2016), de steeds concreter wordende plannen van de Wereld van Windmolens (verplaatsing Molenmuseum naar de Zaanse Schans), de opening van de nieuwe molenwerkplaats in De Ooievaar, de plaatsing van nieuwe roeden bij De Schoolmeester en De Poelenburg, de overname van De Jonge Dirk, de funderingswerkzaamheden bij De Bonte Hen, de prachtige tentoonstellingen en voorstellingen in het Molenmuseum en last but not least, de vele goed verzorgde en interessante educatieve projecten in en om het Molenmuseum en Het Pink. Waar u veelal niet mee te maken krijgt of over leest is het vele reguliere bestuurs- en vrijwilligerswerk dat dagelijks binnen de vereniging plaatsvindt en dat de basis vormt voor de vele uit te voeren activiteiten en werkzaamheden.

Alles overziende kunnen we stellen dat vereniging De Zaanse Molen anno 2015, het jaar dat de vereniging 90 jaar (!!!) bestaat, met haar ca. 3600 leden nog steeds een grote en bruisende Zaanse erfgoedvereniging is die er in slaagt om haar belangrijkste doelstelling op een zeer betrokken en professionele wijze ten uitvoer te brengen. Dat betreft met name het beheer en onderhoud van de molens in de Zaanstreek en het overbrengen van de kennis over en liefde voor de molens.

Daar zijn dagelijks, naast de professionele molenaars en medewerkers, zo'n 250 vrijwilligers, jonge en oudere mannen en vrouwen, op (zeer) actieve wijze bij betrokken. Zij allen verdienen dan ook veel waardering voor alles wat zij voor de vereniging en de molens doen. Zonder hen geen goed onderhouden molens, molenbezoekers en educatieve projecten. Veel DANK daarvoor.....!!!!

Namens het bestuur van De Zaanse Molen,

André Drost

2.0 Verslag van het bestuur van De Zaanse Molen over 2014

2.1 ALGEMEEN

Stond 2013 vooral in het teken van de door gemeente Zaanstad opgelegde schrapping van onze subsidie per 1 januari 2016, het jaar 2014 stond vooral in het teken van de bezinning daarop en de planrichting om die bezuiniging te elimineren door het verwerven van hogere inkomsten. In 2014 is ook wat meer duidelijkheid gekomen met betrekking tot de inkomsten uit BRIM-subsidies voor de instandhouding van onze molens. Daarnaast is wat meer duidelijk geworden over de gewenste professionalisering voor onze organisatie, ofwel het voldoen aan de eisen van een Professionele Onderhoudsorganisatie voor Monumenten, kortweg POM.

Over de door ons gedachte maatregelen inzake het genereren van meer inkomsten heeft u al wat kunnen vernemen tijdens de Bijzondere Ledenvergadering op 2 februari 2015 of via de daarna bijgestelde website van de vereniging. Daarin is via een verslag van de genoemde vergadering al het een en ander te vinden.

In juni 2013 is door het bureau MP een rapport uitgebracht waarin een onderzoek is weergegeven naar de financieel-economische haalbaarheid van de geplande vestiging van de “Wereld van Windmolens” op het landje De Haan binnen het gebied van de Zaanse Schans. Gemeente Zaanstad had opdracht gegeven tot dat onderzoek. De uitkomst was positief. De ondertussen in het leven geroepen brede werkgroep Wereld van Windmolens (WvW) heeft zich daarna gericht op een businessplan, een wens van gemeente Zaanstad. Daarin moest een verder uitgewerkt financieel plan neergelegd worden, samen met de presentatie die ons voor ogen staat, onze educatie-uitgangspunten en een sterkte/zwakteanalyse. Dat businessplan is in zijn laatste conceptvorm gepresenteerd op de eerder genoemde bijzondere ledenvergadering. Het kreeg daar algemene instemming en het bestuur kreeg toestemming voor de definitieve uitwerking van de plannen. Het ligt in de bedoeling om bij de Algemene Ledenvergadering van 2016 het definitieve plan te presenteren met een sterk accent op de financiële consequenties.

In 2014 hebben we met de andere moleneigenaren in Noord-Holland overleg gevoerd over professionalisering van onze organisaties. Vooral de kleine organisaties met maar enkele of zelfs maar één molen hebben het er moeilijk mee. Er lijkt weinig bereidheid om door middel van fusies tot organisaties te komen die minstens 20 monumenten beheren. Het is echter wel belangrijk om tot een dergelijke grote organisatie te komen. Je behoort dan namelijk tot de categorie die als eersten voor de BRIM-subsidies in aanmerking komen. Pas als die categorie is gehonoreerd wordt duidelijk wat er nog voor de kleinere organisaties overblijft. De verwachting is dat we ons daar niet teveel van moeten voorstellen. Er rest ons nog wel wat tijd om ons hierop te bezinnen. Voorlopig is afgesproken dat eerst de grotere molenstichtingen in Noord-Holland kijken in hoeverre hun organisatie verbeterd kan worden. Er worden daartoe in 2015 een aantal audits gehouden.

We kunnen verheugd mededelen dat onze status als geregistreerd museum weer voor 5 jaren is verlengd. We doen het dus nog goed met onze beperkte mogelijkheden.

Het Molenmuseum organiseerde afgelopen jaar weer een aantal aantrekkelijke thematentoonstellingen. "In de olie" bracht een inzicht en de toepassing van één van de voormalige Zaanse industrieën. Veel bezoek trok de expositie "Het Blauwe Pad" nog eens extra opgeleukt door een groot aantal bijpassende toneelvoorstellingen "De Blauw Bruiden". Deze tentoonstelling was gemaakt naar een idee van wijlen Ton Neuhaus, waarmee een eerbetoon aan hem was gecreëerd. In de modellenzaal prijkten daarnaast een groot aantal foto's van bruidsparen, die zich op hun mooiste dag van hun leven hadden laten vereeuwigen bij onze molens.

De educatieve aspecten zijn ook in 2014 goed behartigd. Met het jeugdproject voor scholen, de Museum Jeugdacademie en de diverse educatieve rondleidingen hebben we toch weer bijna 2.000 kinderen en volwassenen een leerzame blik in ons molengebeuren kunnen geven.

In de loop van het jaar is onze organisatie gecontroleerd in verband met het hebben/houden van de ANBI-status. Daaraan bleken we weer te voldoen. Slechts opgemerkt dat we die status ook op onze website moeten vermelden, hetgeen dus gaat gebeuren.

Het ledenbestand is ten opzichte van een jaar geleden gelijk gebleven. Opvallend is wel dat met alle mutaties van alle bedankjes, sterfgevallen en nieuwe aanmeldingen de gemiddelde leeftijd lager is geworden. Kennelijk hebben zich toch heel wat jongere mensen bij onze vereniging gemeld. Een verheugend verschijnsel. Het aantal leden mag echter wel wat omhoog ter verbreding van ons draagvlak in de Zaanse samenleving. Daar wordt ook aan gewerkt.

Op het gebied van PR en communicatie zijn ook weer enkele stappen gezet. Er is een nieuwe huisstijl ontwikkeld met ook een nieuw logo. Dat prijkt ondertussen al op verschillende uitingen en op De Windbrief. Op basis daarvan is ook de website vernieuwd en die is sinds najaar 2014 in de lucht. Ook aan de vormgeving van de Windbrief is verder gedokterd met als resultaat dat dit informatieve huisorgaan van ons er steeds fraaier en moderner uitziet.

Gemeente Zaanstad heeft zich aan zijn afspraak gehouden en ons een restauratiebedrag toegekend om het huidige Molenmuseum weer in goede toestand te brengen. Met het nodige herstelwerk aan de buitenwanden, de hemelwaterafvoer en het loofwerk en de daarna uitgevoerde schilderbeurt ziet het museum er weer, voor de jaren die we er nog verblijven, piekfijn uit.

Het budget voor onderhoud van onze molens is in 2014 overschreden. Belangrijke oorzaken daarvoor waren het vervangen van de roedekruizen van De Schoolmeester en De Gekroonde Poelenburg, de restauratie van de schuur van De Ooievaar en een opknopbeurt van de verworven molen De Jonge Dirk. Door beperking en uitstel van de onderhoudsprogramma's van de andere molens hebben we de overschrijding kunnen beperken. Verder hebben schenkingen en legaten onze financiële situatie overeind gehouden.

Bijzonder verheugend is de spectaculaire stijging van de bezoekersaantallen aan onze molens aan de Kalverringdijk. Het contract met bureau Tours & Tickets uit Amsterdam zal daar zeker aan bijgedragen hebben. Het betekent dus ook een welkome financiële injectie voor onze vereniging.

In ons kantoor hebben onze medewerkers hun bijdragen geleverd aan de verdere verbetering en vastlegging van de diverse procedures van onze organisatie. Onze bestuurders hebben daar een belangrijke input bij gegeven.

2.2 HET BESTUUR

Maandelijks is het bestuur in vergadering bij elkaar geweest om de lopende zaken en het beleid te bespreken. Een zomerstop zit er voor de bestuurders niet in, want de werkdruk door het grote aantal te behandelen zaken en kwesties is hoog.

In april was in het Voorend van het Molenmuseum de jaarlijkse samenspraak met de maalploegen. Er kwamen daar diverse ideeën uit voort voor een betere afstemming tussen de molens aan de Kalverringdijk.

In mei was er weer de Algemene Ledenvergadering, dit keer in de Vermaning van de Doopsgezinde Gemeente in Zaandam. Daarin werden twee nieuwe mensen in het bestuur gekozen. Fulco Rol gaat zich toeleggen op de museale aspecten en de aanwezige collectie. Jan ter Wisscha gaat zich vooral richten op de communicatie en PR en besteed aandacht aan het netwerken. Na de pauze was er de presentatie van het in 2.1 genoemde financieel-economische haalbaarheidsonderzoek.

Voorzitter André Drost en vicevoorzitter Martin Schaap maken nog steeds deel uit van het bestuur van de Wind Molen Compagnie. In de loop van het jaar is het bestuur van stichting Het Jonge Schaap teruggetreden. In het nieuw gevormde bestuur heeft onze voorzitter zitting. Er zijn flinke stappen gezet om stichting HJS onder te brengen in de WMC. Voorzitter André vertegenwoordigt onze vereniging in het bestuur van Stichting Zaanse Schans.

Afgelopen jaar zijn door het bestuur weer enkele stappen gezet in het verder bij de WMC onderbrengen van de exploitatie van de molens.

Tijdens het Bestvat in molen De Schoolmeester, waarmee de Zaanse Molendag werd afgesloten, mocht het bestuur een groot aantal vrijwilligers begroeten.

2.3 SAMENSTELLING BESTUUR, PERSONEEL EN COMMISSIES PER 31 DECEMBER 2014

Bestuur

André Drost	voorzitter
Martin Schaap	vicevoorzitter
Walter Busch	secretaris
Jan Hartsuiker	penningmeester
Matthijs Ero	bestuurslid, voorzitter TAC
Fulco Rol	bestuurslid, museale zaken en collectie
Jan ter Wisscha	bestuurslid, PR en netwerken
Lenie Bakker	notulist

Personeel

Henk Heijnen	verenigingsmanager
Lenie Bakker	medewerker financiën en administratie
Resi Veenman	medewerker presentatie en organisatie
Henk Kroes	medewerker technische zaken

Ineke Houter heeft per 1 december de organisatie als medewerker presentatie en administratie verlaten na een dienstverband van circa 15 jaren.

Technische Advies Commissie

Matthijs Ero	voorzitter, verstrekking externe opdrachten
Jan ter Wisscha	secretaris, BRIM-zaken
Walter Busch	commissielid, biotoopzaken
Jan Doodeman	commissielid, molenkenner, technische zaken
Peter Hoveling	commissielid, molenkenner, maquettebouwer
Jan Lange	commissielid, voorbereiding restauraties en groot onderhoud
Sjors van Leeuwen	commissielid, molenkenner, inspecteur
Martin Schaap	commissielid, molenkenner, verstrekking externe opdrachten
Henk Kroes	commissielid, onderhoud museum

Redactie De Windbrief

Ed Pielkenrood	hoofdredacteur
Jantine Braun	redactielid
Ineke Houter	redactielid
Jaap de Jong	redactielid, journalist
Gerard van Leeuwen	redactielid, journalist
Hans van de Stadt	opmaak en grafische vormgeving
René van der Meer	fotografie, assistentie bij opmaak en vormgeving

Websiteredactie

Henk Heijnen

Resi Veenman

Naast het specifieke commissiewerk is nog een groot aantal vrijwilligers, we beschikken er over meer dan 200, in touw geweest om onze organisatie zo optimaal mogelijk te laten functioneren. We noemen:

- De inpakkers en bezorgers van De Windbrief, die 4 maal per jaar zorgen dat bij al onze leden en supporters dit verenigingsnieuws op de mat valt. Ook voor andere omvangrijke berichtgeving zijn deze mensen beschikbaar.
- De molenaars en maalploegleden, die hun deskundigheid en elan inzetten bij het gaande houden van hun molens en ontvangen van bezoekers.
- De vrijwilligers, die de gegevens voor de beeldbank van het Molenmuseum aanvullen.
- De baliemedewerkers en rondleiders van het Molenmuseum en enkele molens.
- Alle niet genoemde anderen die zich op de een of andere manier voor onze vereniging inzetten.

2.4 GEGEVENS EN GETALLEN PER 31 DECEMBER 2014

<u>Ledenbestand</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Leden tussen 18 en 60 jaar	1.701	1.448
Jeugdleden	65	71
Leden > 60	1.745	2.022
Ereleden	4	4
Sponsoren van De Zoeker (vh. WMC)	15	12
Bedrijvenlidmaatschap	<u>32</u>	<u>26</u>
Totaal	3.561	3.582

<u>Bezoekers</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Molenmuseum, incl. molen Het Pink	10.095	9.146
Molen De Kat	158.815	116.967
Molen De Zoeker	81.470	42.654
Molen Het Jonge Schaaap	91.815	42.372
Molen De Schoolmeester	1.275	2.248
Molen De Bonte Hen	1.194	1.526
Overige molens DZM	<u>636</u>	<u>754</u>
Totaal	345.300	215.667

<u>Omwentelingen Molens</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>
De Koker	74.084	74.195
De Bonte Hen	47.094	126.399
De Zoeker	1.274.655	1.232.998
De Kat	1.094.598	1.000.531
De Gekroonde Poelenburg	63.398	137.147
De Huisman	1.037.816	1.674.934
De Ooievaar	188.602	203.406
De Bleeke Dood	372.751	308.565
Het Pink	148.475	184.424
De Schoolmeester	91.238	88.951
Het Jonge Schaap	1.211.212	1.100.523
De Jonge Dirk	<u>159.716</u>	<u>-----</u>
Totaal	5.675.348	6.745.626

De Bonte Hen heeft van augustus t/m december stil gestaan i.v.m. restauratie.

De Gekroonde Poelenburg heeft van mei t/m december stil gestaan i.v.m. vervanging roeden.

De Huisman en De Schoolmeester hebben te maken gehad met een tijdelijk defect van de teller.

Walter Busch, secretaris

3.0 Het Financiële Verslag

Vereniging " De Zaanse Molen " te Koog aan de Zaan

Balans per 31 december 2014

ACTIVA	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Duurzame activa		
Land Molens Museum	39.203	39.203
Molenmuseum	406	2.131
Inventaris museum	5.282	7.396
Inventaris kantoor	4.928	7.289
	49.819	56.019
Te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen		
Subsidies	40.809	40.053
Voorraden	5.415	6.648
Belastingen/Soc.verzekeringen	38.896	23.968
Overige vorderingen	221.961	59.992
	307.081	130.661
Liquide middelen	301.673	243.587
	658.573	430.267
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Saldo per 1 januari	64.343	44.614
Bestemmingsreserves		
Willem Visserfonds	70.458	70.458
Wereld van WindMolens	300.000	-
	434.801	115.072
Voorziening onderhoud	136.786	175.944
Kortlopende schulden		
Belastingen & Sociale premies	1.187	2.965
Crediteuren	67.010	96.217
Overige schulden	15.728	19.177
Overlopende passiva	3.061	20.892
	86.986	139.251
	658.573	430.267

Baten- en Lastenrekening over het jaar 2014							
		werkelijk	2014	werkelijk	2013	begroting	2014
Totale baten	€		1.092.914		769.346		615.283
Kosten museum		143.162		151.047		148.500	
Kosten molens		443.109		480.042		363.000	
Algemene kosten		159.599		133.803		127.600	
			745.870		764.892		639.100
Saldo			347.044		4.454		23.817-
Specificaties :							
Baten							
Contributies		71.705		63.788		65.000	
Subsidies		279.062		298.256		272.283	
Entreegelden molens		379.401		196.580		183.000	
Entreegelden museum		16.956		9.331		14.000	
Huren		83.437		127.008		42.000	
Opbrengst verkoopartikelen		3.128		9.368		4.000	
Giften & Donaties		238.140		11.321		-	
Diversen		21.085		53.694		35.000	
			1.092.914		769.346		615.283
Kosten museum							
Onderhoud gebouw/inventaris		4.754		1.532		5.000	
Vaste lasten		21.883		23.182		17.000	
Kosten collectie		984		242		1.500	
Kosten foto/dia/bewaking/film		1.294		92		1.000	
Tentoonstellingskosten		12.190		8.196		7.000	
Educatieve activiteiten		11.670		13.617		6.000	
Personeelskosten		68.305		86.049		95.000	
Afschrijving duurzame activa		3.538		3.538		3.000	
Kosten registratie/digitalisering		7.641		2.817		10.000	
Diverse kosten		10.903		11.782		3.000	
			143.162		151.047		148.500
Kosten molens							
Onderhoudskosten		373.793		407.884		280.000	
Exploitatiekosten		64.686		65.872		75.000	
Kosten werkplaats		4.630		6.286		8.000	
			443.109		480.042		363.000
Algemene kosten							
Admin/Accountantskosten		15.178		14.059		12.000	
De Windbrief, incl. Porti		17.301		14.450		19.000	
Telefoon en porti		4.194		3.171		4.500	
Personeelskosten		77.544		78.587		75.000	
Bestuurs/activiteitskosten		1.519		1.719		4.000	
Contributies/lidmaatschappen		2.482		2.491		3.000	
Verzekeringen		3.260		3.918		2.000	
Afschrijving duurzame activa		2.360		2.880		1.600	
Ledenwerving/Ledenkosten		12.234		5.696		4.000	
Promotionele activiteiten		7.917		5.443		1.000	
Kosten bet.verkeer		1.333		1.019		1.000	
Wereld van Windmolens		13.118		-		-	
Diverse kosten		1.159		370		500	
			159.599		133.803		127.600
Winstverdeling 2014	€						
Bestemmingsreserve Wereld van WindMolens			300.000				
Bestemmingsreserve aankoop Molen de Jonge Dirk			27.315				
Toevoeging verenigingskapitaal			19.729				
Totaal resultaat 2014			347.044				

Begroting voor de jaren 2015 en 2016							
		begroting	2015	begroting	2015 herzien	begroting	2016
Totale baten	€		658.400	€	871.400	€	701.400
Kosten museum		133.100		144.100		142.100	
Kosten molens		378.000		545.000		378.000	
Algemene kosten		131.800		138.100		141.800	
			642.900		827.200		661.900
Saldo			15.500		44.200		39.500
Specificaties :							
Baten							
Contributies		68.000		71.000		71.000	
Subsidie rijk onderh./restauraties		73.500		73.500		73.500	
Subsidie provincie		-		-		-	
Subsidie gemeente Zaanstad		155.000		155.000		10.000	
Subsidie gemeente Wormerland		7.900		7.900		7.900	
Entreegelden molens		265.000		450.000		450.000	
Entreegelden museum		9.000		9.000		9.000	
Huuropbrengsten		46.000		46.000		46.000	
Opbrengst verkoopartikelen		9.000		9.000		9.000	
Giften & Donaties		-		25.000		-	
Diverse baten		25.000		25.000		25.000	
			658.400		871.400		701.400
Kosten museum							
Onderhoud gebouw/inventaris		3.000		3.000		3.000	
Vaste lasten		23.000		23.000		23.000	
Kosten collectie		1.500		1.500		1.500	
Kosten foto/dia/bewaking/film		1.000		1.000		1.000	
Tentoonstellingskosten		7.000		12.000		12.000	
Kosten educatieve activiteiten		10.000		12.000		12.000	
Personeelskosten		68.000		68.000		70.000	
Afschrijving duurzame activa		3.600		3.600		3.600	
Kosten registratie/digitalisering		4.000		8.000		4.000	
Diverse kosten		12.000		12.000		12.000	
			133.100		144.100		142.100
Kosten molens							
Onderhoudskosten		300.000		470.000		300.000	
Exploitatiekosten		70.000		70.000		70.000	
Kosten werkplaats		8.000		5.000		8.000	
			378.000		545.000		378.000
Algemene kosten							
Admin/Accountantskosten		13.000		15.000		15.000	
De Windbrief, incl. Porti		15.000		17.000		18.000	
Telefoon en porti		3.500		4.200		4.500	
Personeelskosten		79.000		62.000		79.000	
Bestuurs/activiteitskosten		2.000		3.000		3.000	
Contributies/lidmaatschappen		2.500		2.500		2.500	
verzekeringen		3.900		3.500		3.900	
Afschrijving duurzame activa		2.900		2.400		2.400	
Ledenwerving/Ledenkosten		5.500		10.000		10.000	
Promotionele activiteiten		3.000		7.000		7.000	
Rentelasten/kosten bet.verkeer		1.000		1.000		1.000	
Wereld van Windmolens		-		10.000		10.000	
Diverse kosten		500		500		500	
			131.800		138.100		141.800

4.0 Verslag van de Technische Advies Commissie

Om de bezittingen van de vereniging in goede staat te houden, is de Technische Advies Commissie (TAC) van De Zaanse Molen een belangrijk instrument. Op dagelijkse basis zijn de leden van de TAC wel op enigerlei wijze bezig met het coördineren van het werk, plannen uitwerken en organiseren van grote en kleinere restauratiewerkzaamheden aan één van onze molens. Door een toenemende wens tot professionalisering vanuit o.a. de overheid worden ook de administratieve taken steeds nadrukkelijker. In het afgelopen jaar is er gewerkt aan het efficiënter inrichten van de administratie van het onderhoudsprogramma. Om de capaciteit te vergroten is gezocht naar uitbreiding van de commissie, met name op dat administratieve vlak. Gelukkig heeft Jan ter Wisscha, die sinds dit jaar bestuurslid is, zich hiervoor beschikbaar gesteld.

De TAC kwam dit jaar maandelijks bijeen om de onderhoudstoestand en de restauratieplannen te bespreken. Op avonden bij langer licht werden enkele molens bezocht. Planning van de onderhoudswerkzaamheden gebeurt op basis van de bevindingen op de molens en aan de hand van instandhoudingsplannen zoals deze zijn opgesteld voor de aanvraag van de BRIM-subsidie (Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten) die ons voor de periode van 6 jaar (2013 tot en met 2018) is toegewezen. Naast deze subsidie zijn de inkomsten uit toerisme van de molens nabij de Zaanse Schans en bijdragen van fondsen of commerciële partijen belangrijker geworden.

De TAC bestond in 2014 uit Walter Busch, Jan Lange, Peter Hoveling, Jan Doodeman, Martin Schaap, Sjors van Leeuwen, Jan ter Wisscha en Matthijs Ero. Matthijs Ero fungeerde wederom als voorzitter en vanuit de onderhoudsdienst was Henk Kroes adviserend lid. In de loop van het jaar heeft Jan ter Wisscha de secretariële en financiële werkzaamheden steeds meer van Walter Busch overgenomen.

De onderhoudstoestand van de molens is over het algemeen goed. De roedbreuk (waarbij één van de wieken afbrak) van De Schoolmeester op 27 februari gaf aanleiding tot nadere inspectie van molenroeden van dezelfde roedenmaker uit de jaren '60. Hieruit kwam naar voren dat ook de roeden van De Gekroonde Poelenburg niet meer voldeden. Verder werd in 2014 de restauratie van de molenshuur van De Ooievaar voltooid. Doordat alle werkzaamheden aan deze schuur tegelijk werden uitgevoerd, ontstond een zekere piek in de uitgaven. Behoudens deze tegenslagen is het onderhoud volgens planning verlopen.

Was in 2013 het totaal van het aantal omwentelingen van de molens van de vereniging 6,7 miljoen, in 2014 bleven de tellers steken op een totaal van 5,7. Bij verschillende molens kwam dit als gevolg van restauratiewerkzaamheden, maar opvallend was ook de relatieve windstilte in met name de weekenden wanneer veel van onze molenaars de molens bemannen. Overigens draaien de molens van de vereniging t.o.v. andere streken toch relatief veel.

De molens in de Zaanstreek stonden tijdens de jaarwisseling allen in de rouwstand. Op 30 december 2013 overleed Hessel de Vries die behalve eigenaar/molenaar van De Jonge Dirk, ook molenaar op De Bonte Hen en via de Windmolencompagnie ook actief op De Zoeker en De Huisman was.

Naar aanleiding van de vliegcrash met vlucht MH17, had minister-president Rutte 23 juli 2014 tot dag van nationale rouw verklaard. Vereniging De Hollandsche Molen verzocht alle moleneigenaren van Nederland hun molens in de rouwstand te zetten, waaraan de molenaars van De Zaanse Molen direct gehoor hebben gegeven.

Op volgorde van verwerving door De Zaanse Molen, hier de gebeurtenissen per molen over het jaar 2014:

Het Pink

Op Het Pink wordt regelmatig met het voor- en naslag olie geslagen. Dit jaar sloeg de maalploeg speciaal voor de Rijksdienst Cultureel Erfgoed een hoeveelheid van een oud ras inlands lijnzaad. De olie hiervan werd gebruikt voor onderzoek naar oud schilderwerk, daar vroeger lijnzaadolie een belangrijk bestanddeel was voor verf.

Aan de molen zelf werd al het buitenschilderwerk boven de stelling gedaan. Molenmakerij Saendijck haalde de roeden door en voorzag deze van een nieuwe laag teer. Tevens maakte zij twee nieuwe kistramen in het rieten molenlijf en werd er aan de zuidoostkant een buitenraamstuk onder de stelling vernieuwd. Eén van de hangtrede in de kap was al diverse malen gerepareerd en werd nu i.v.m. de veiligheid geheel vervangen. Ook dit jaar deden de molenaars zelf eenvoudig onderhoudswerk. In november is er in de molen een brandweeroefening gehouden.

De molenploeg is wat uitgebreid. Naast André Koopal, Ranko Veuger, Christiaan Smit, Kevin Bus en Frank van Trotsenburg was ook Abel van Loenen geregeld op de molen aanwezig. Zij werkten zelf een plan uit voor een herziening van het elektrawerk, hetgeen ze in 2015 ter hand zullen nemen.

In de noorderschuur bevond zich ook dit jaar op de vrijdagavonden in de winter de jeugd-modelbouwclub.

De Koker

Ook in 2014 draaide de molen, die de laatste tastbare herinnering is van de bakkerijindustrie (scheepbeschuit) van Wormer en Jisp, met enige regelmaat. Er werd zowel door de vereniging als door de molenaars zelf veel werk verricht. Zo werd de gehele molen, molenschuur, buitentoilet en hek geheel geschilderd. De molenploeg nam alle teerwerk voor zijn rekening en schilderde tevens het hek. Een flinke klus dat de vereniging veel geld bespaart.

Het overige schilderwerk werd uitgevoerd door schildersbedrijf Van der Werff uit Assendelft en het molenschilderwerk door molenmakerij Saendijck. Klein timmerwerk werd tijdens de schilderwerkzaamheden verricht door R. Jonker Timmerwerken en door de voornoemde molenmakerij.

Tijdens het schilderen is geconstateerd dat de hardhouten middel- en achterbalk behoorlijk zijn ingerot. Het levert geen gevaar, al zal de vereniging zich in 2015 richten op het aankopen van deugdelijk eikenhout. Door alle werkzaamheden ziet de molen er nu prachtig uit. De molenaarsploeg bestaand uit Dick Jan Braay, John van Heijningen, Simon van der Meer, Toni Bense en Ton Leegwater. Cor Burger nam dit jaar afscheid van De Koker, John van Heijningen repareerde de zogenaamde spin (windwijzer) op de schuur.

Door de onderhoudsdienst van de vereniging werd er een nieuw klaphek gemaakt. Deze sluit het weiland van het woonerf aan het Oosteinde af.

De Bleeke Dood

Het molenaarsduo Gerrit Smit en René Peereboom liet de molen veelvuldig draaien en malen. Het is fijn dat deze kapitale meelmolen nu zo zinvol gebruikt wordt. Afgelopen jaar werden de heren regelmatig geassisteerd door Anita Bakker-Smit en gezamenlijk houden zijn de molenwinkel draaiende.

De woning naast de molen wordt al sinds vele jaren bewoond door het echtpaar Smit.

Aan de molen werden kleine zaken hersteld. Zo is een bordveer aan het wiekenkruis vervangen en werd de vang (rem) opnieuw afgesteld. Deze is vrij nieuw en daarom nu goed 'pas' gesleten. Verder kreeg de molen voor het eerst in zijn bestaan zogenaamde spitijzers aangemeten. Deze beletten de roedwiggen tegen het uitvallen hetgeen veiliger is.

De Ooievaar

Aan het begin van het jaar werd de omvangrijke restauratie aan de karakteristieke molenschuur afgerond. Sindsdien heeft molenmakerij Saendijck haar intrek in de schuur genomen en opereert nu vanaf deze plek. De werkplaats en schuur werden feestelijk in gebruik genomen waarbij buurman Duyvis voor de zoutjes zorgde.

Al enige tijd werd het taatslager van de koningsspil warm. Nico Kaaijk Metaalbewerking maakte een nieuw lager en molenmakerij Saendijck monteerte het geheel. Verder zijn er door de zeilenmakers een tweetal nieuwe bruine winterzeilen geleverd.

Tijdens de restauratiewerkzaamheden aan de schuur was de molen als opslag van bouwmaterialen in gebruik waardoor het niet mogelijk was om olie te slaan. Toen de werkzaamheden voltooid waren, nam molenaar/olieslager Matthijs Ero het naslag weer in gebruik. Gezien de situatie van de fundering en de verzakkingen van de molen is het alleen mogelijk met deze pers te werken.

Voor de molen is dan ook een restauratieplan in voorbereiding. Wegens de hoge ouderdom van de molen zal er terughoudend gerestaureerd worden en wordt aan de hand van de verschillende metingen een plan uitgewerkt waar we trachten de molen iets rechter te zetten, hetgeen ook het functioneren van de stenen en het oliewerk zal verbeteren.

Daarnaast is er het plan de insteekhaven ten zuiden van de molenschuur uit te graven. In deze haven aan de kopzijde van de schuur werden alle goederen (zaden, koeken en olie) in- en uitgeladen en verscheept. De haven is gedempt, maar omdat de molenomgeving zo gehavend is, proberen we iets van die oorspronkelijke omgeving te herstellen. Ook de herbouw van de oorspronkelijke kraangang met houten hijskraan is onderdeel van dit herstel.

Kort voor de oplevering schilderde schildersbedrijf Van der Werff de gehele molenschuur. De molenmakers zetten het geheel nogmaals in de houtteer waarmee we weer een fraaie restauratie hebben afgerond, waarbij we tevens tot een herbestemming van de molenschuur zijn gekomen. Naast Matthijs Ero laat ook molenmaker Ron Blonk de molen bij gunstige wind op doordeweekse dagen geregeld draaien.

De Kat

In het laagseizoen begon molenmakerij Saendijck met het vervangen van de verdiepingsvloer van de molenschuur. Over de gebroken vloerdelen waren in het verleden extra planken aangebracht, op sommige plekken 3 lagen dik. Nadat de vloer verwijderd was, bleek een houten jukbalk over een lange lengte verrot, wat waarschijnlijk het gevolg was van lekkage uit het verleden. De molenmakers maakte een prachtige haaklas en restaureerden het geheel. Ook werden er versterkingen in de schuur aangebracht om wat meer verband in het geheel te krijgen. Alle vloerdelen werden handmatig opgeschaafd door aankomende timmerlieden en met gesmede spijkers vernageld. Vermeldenswaardig is dat tijdens het demonteren van de oude vloer er tussen de planken lijnzaad tevoorschijn kwam. Aangezien de schuur van De Kat gebouwd is voor oliemolen De Kat en zo tot 1904 gefunctioneerd heeft, hebben er dus tonnen lijnzaad op deze zolder gelegen. Een aardige vondst, na zoveel jaren.

Als gevolg van voorgaande werkzaamheden, was de elektrische- en de brandmeldinstallatie in de schuur in het ongereede geraakt. Samen met Stam Elektrotechniek uit Zaandam werd een plan opgesteld en uitgevoerd waardoor veel onnodige kabels en leidingen uit het zicht zijn gewerkt.

Al jaren wordt De Kat verhuurd aan de familie Kempenaar die de zaak draaiende houdt. Gelukkig dient zich hier een nieuwe generatie aan: zoon Robbert Kempenaar neemt steeds meer taken waar. Verder werkten sinds jaren Cees Nooteboom en diens echtgenote Marjon Loef op de molen. Naast hun werk bij De Kat hebben zij een eigen meelbedrijf op molen 't Lam te Woudsend. Door een steeds groter wordende klantenkring aldaar konden zij het werk op De Kat niet meer combineren. Hiervoor kwam gelijk een veel jongere opvolger in de plaats. Sinds die tijd werkt Mats Faber zoveel als zijn

studie toelaat op de molen. Op andere dagen werkten ook molenaars Herman Ossebaar, Simon van der Meer en John Jansen bij toerbeurten.

Aan de zuidkant van de molen werd een nieuw stuk straatwerk gerealiseerd bestaande uit gele IJsselklinkers. De molenaars zorgden voor het nodige teerwerk aan de beunen en op een namiddag in augustus keek molenmakersbedrijf Kistemaker de roedwiggen na. Een gespecialiseerde firma herstelde de leggersteen van het zuider koppel van de kantstenen. Hierin waren scheuren ontstaan. Niettemin zullen wij ons in de toekomst moeten voorbereiden op het grondig nazien, dan wel vervangen van deze leggersteen.

Het Prinsenhof

Ook de molenploeg van Het Prinsenhof weet van aanpakken. Al jaren werken zij gestaag door aan het schilderen van het onderchtkant van de molen die daardoor stukje bij beetje meer zijn oorspronkelijke groene kleur terugkrijgt. Deze ploeg, bestaande uit Gerrit Volkers, Bart Nieuwenhuijs, Tom Smit, Bert Smit, Jan Koops, Cees Lienos, Fred Eerenberg, Henk Sombroek, Sam Hendriks en Rick Bakker houdt ook het erf en de sloten rondom de molen vrij. Verder zijn de mannen in staat de sprinklerinstallatie in Het Prinsenhof geregeld te testen en te onderhouden.

Diverse taatslagers gaven problemen. De molenaars lichtten zelf de bolspil om het lager naar de smid te brengen. Tussen al deze bezigheden door draaide de molen, helaas wel minder dan voorgaande jaren.

De Gekroonde Poelenburg

Naar aanleiding van de roedbreuk bij De Schoolmeester op 27 februari 2014, werden de nog aanwezige roeden (wieken) van dezelfde roedenfabrikant op gebreken gecontroleerd. De Gekroonde Poelenburg en De Zoeker hebben beide nog zogenaamde Beudeker-roeden. Deze roeden die op de scheepswerf van Beudeker te Zaandijk werden vervaardigd stonden bekend als zeer degelijk en betrouwbaar. Niettemin bleek zich nu een foutje in de detaillering te openbaren met de roedbreuk van De Schoolmeester tot gevolg.

Direct werd besloten de beide Beudeker-roeden van De Gekroonde Poelenburg en de buitenroed van De Zoeker, eveneens van Beudeker, op dezelfde of andere gebreken te controleren. Een daartoe gespecialiseerde firma mat de roeden op dikte en door de TAC werden indrukwekkende foto's van de binnenzijde gemaakt. Helaas werd duidelijk dat de roeden van De Poelenburg niet meer de vereiste sterkte hadden en dat de buitenroed in De Zoeker, die veel vaker draait, nog in prima staat was. Hiermee werd maar weer duidelijk dat het draaien met een molen uiteindelijk goedkoper in onderhoud is.

Naar aanleiding van de resultaten van de metingen die in mei plaatsvonden, werd besloten de molen stil te laten staan tot de nieuwe roeden zijn gestoken. Uit de aanbesteding voor het vervangen van het wiekenkruis kwam naar voren dat Molenmakersbedrijf Kistemaker de roeden zal maken. Tegen het eind van het jaar lagen de nieuwe roeden bijna gereed in de molenmakerswerkplaats te Kwadijk. De verwachting is dat de molen vanaf februari 2015 weer zal draaien.

Deze voor de vereniging financiële tegenvaller werd door Redevco, een vastgoedmaatschappij die zich richt op winkelgebouwen, verzacht. Zij deden bij de opening van het nieuwe C&A gebouw in Zaandam de vereniging een donatie van 25.000 euro.

Begin 2014 draaide de molen gewoon regelmatig. De molenploeg is naast Martin Schaap en Bob Vink aangevuld met Remco Jonker die de molen diverse malen op zondag heeft laten draaien.

De Huisman

Op De Huisman is dit jaar regulier onderhoud uitgevoerd. Het teerwerk aan de zonzijdes van de molen zijn dit jaar geteerd. Op het in 2011 aangebrachte gevelhout ontstaat nu een wat sterkere laag houtteer. Stefan Witteman deed samen met R. Jonker Timmerwerken onderhoud aan het kleine

koppeltje kantstenen (waar kaneel wordt gemalen) waarbij met name de steenspil werd versterkt. Molenmakerij Saendijck deed klein stelwerk aan het kruidnagelkoppel en de onderhoudsdienst maakt een extra trap bij de buitendeur aan de Zaanzijde.

Ook dit jaar wist molenaar Sjors van Leeuwen met een team van winkelmedewerkers de molen te exploiteren en deed er de verkoop van specerijen- en molen gerelateerde zaken. Door het overlijden van Hessel de Vries die in 2013 werd aangesteld, draaide de molen minder. Toch was in het hoogseizoen de molen 7 dagen per week te bezoeken.

Evenals vorig jaar deed De Huisman mee met de Nacht van de Nacht, waarbij er op verschillende locaties op de Schans optredens worden verzorgd. Ook molen De Os verderop op de Kalverringdijk deed mee aan deze activiteit. Uit een nalatenschap kwam een fraai kastje tevoorschijn dat eens in oliemolen De Koperslager hing. Deze heeft nu een plekje in De Huisman gekregen.

De Zoeker

Al jaren werkt hier molenaar/olieslager Ruud Nieuwhof, die sinds dit jaar veel bezoekers ontvangt van Tours & Tickets, een grote speler binnen de toeristensector.

Afgelopen jaar is gewerkt aan de begane grondvloer van het woonhuisgedeelte in de molenshuur. Hier zijn extra ventilatievoorzieningen aangebracht, is houtwerk gerepareerd en werd een luik gemaakt om beter onder de vloer te komen. Een volgende actie zal zijn om de begane grondvloer van de molen, de schuur en het woonhuis te behandelen tegen hout aantastende insecten. De molenaar zelf teerde een gedeelte van de stelling.

Onder die stelling werden op zwakke plekken enkele stellingstutten nagezien en gecompleteerd. Dit werk werd uitgevoerd door smid Stefan Witteman.

Middenin in de vakantieperiode bleek het taatslager van het koningspil het plotseling te hebben begeven. Omdat het lastig was een molenmaker en een smid te bereiken en de molen eigenlijk niet stil kon staan in het hoogseizoen, werd besloten met behulp van burens en collega-molenaars de spil te lichten en deze taats uit te nemen. Jan Doodeman wist de taats te repareren waarna diezelfde avond het geheel weer gemonteerd kon worden. De rest van het jaar draaide de molen er prima mee.

De Bonte Hen

Bij De Bonte Hen stond 2014 in het teken van het funderingsherstel. Vanaf augustus stond de molen stil en is de molenmaker begonnen met het zorgvuldig demonteren van de vloer. Hierna maakte Funderingstechnieken De Coogh BV uit Zaandam op vernuftige wijze de nieuwe betonnen fundatieplaat onder het achtkante molenlijf waarna de palen van 17,5 meter werden geperst. Ook wordt het erf rondom de molen opgeknapt. Zo zijn er nieuwe trekankers aan de schoeiing bevestigd en zal de grond verder worden aangevuld.

De restauratie komt mede tot stand door bijdragen van diverse fondsen en door een bijdrage van de Provincie Noord-Holland. Een flinke bijdrage kwam tot stand door een verzoek aan de leden van de vereniging om een extra donatie te doen voor deze restauratie.

Op 30 december 2013 overleed Hessel de Vries. Voor de molenploeg een groot gemis deze trouwe en stabiele factor te moeten missen. Toch is de maalploeg bestaande uit Willem Klut, Martin Bus, Ben Thie en Chris Smit erin geslaagd de werkzaamheden op de molen te continueren. Ook nadat de molen door de restauratie niet meer kon draaien, kwam de maalploeg evengoed om de week op de molen om de vorderingen te bekijken.

Een volgende fase in deze restauratie zal zijn het herstellen van de oliekelders die al jaren vol water staan. Het is de bedoeling deze droog te krijgen en ze beter te laten zien omdat het een bijzonder stuk techniek is hoe men eeuwen geleden in staat was deze 4 meter diepe bakken in de sompige Zaanse bodem te maken. Verder deed rietdekker Kolijn herstelwerk aan het riet op de kap.

De Schoolmeester

De gebeurtenis die De Schoolmeester in 2014 beheerste was de roedbreuk op 27 februari. Op deze dag stond de molen op het zuiden te draaien en uit het niets brak de binnenroed, waarop op dat moment geen zeil werd gevoerd, bijna geheel af. Door de onbalans tijdens de breuk, brak ook de keerketting waardoor de molenkap een 90 graden uit de wind werd geslingerd. Door het vallende uiteinde werd aan de zuidzijde het zeskant en de kap beschadigd. Ook werd het hekwerk van één van de enden van de nieuwe buitenroed bijna geheel verwoest. Tot slot was ook de maalbak beneden in de molen van zijn plek geschoven. Een hele ravage, maar gelukkig zonder persoonlijke ongelukken, mede omdat bezoekers bij De Schoolmeester niet naar boven kunnen.

Diezelfde middag begonnen de molenmakers van Saendijck met het verwijderen van de zeilen en opruimen van de brokstukken. De volgende morgen werd de gebroken roed verwijderd. Enkele weken later werd het beschadigde eind van de buitenroed opnieuw opgehekt en herstelde rietdekkerbedrijf 't Eiland uit Schagerbrug het beschadigde riet aan de kap en zeskant. Het gaande werk van de molen werd op gebreken gecontroleerd en zo kon de molen met één roed malen. Dat viel overigens nog niet mee, daar een papiermolenbedrijf de nodige kracht vergt wat door één roed eigenlijk niet is op te brengen. Niettemin wist molenaar/papiermaker Arie Butterman zich nuttig te maken en deed ook dit jaar weer verschillende onderhoudswerkzaamheden aan de molen en het bijbehorende schurencomplex.

De oude roed, van de firma Beudeker, bleek aan twee zijdes doorgerot als gevolg van een foutje in de detaillering waardoor water in de roed bleef staan. De twee andere zijden waren nog op hun oorspronkelijke dikte. De roedbreuk bij De Schoolmeester was de aanleiding ook de roeden van De Gekroonde Poelenburg en De Zoeker te controleren.

Uit een aanbestedingsprocedure kwam naar voren dat Molenmakersbedrijf Kistemaker de nieuwe binnenroed zal maken waarvoor Vaags Molentechniek uit Aalten het constructiewerk fabriceerde.

In september begon molenaar Ron Butterman van de fa. Kistemaker met het optafelen van de roed voor de molen langs het Guispad, hetgeen op veel bekijks van passanten kon rekenen. Hoogtepunt was het steken van de roed op 14 oktober. Die middag maalde de molen al even met de nieuwe roed, maar uiteindelijk was het werk drie dagen later gereed.

Voor de zogenaamde papiermachine werd een nieuwe iepenhouten rol vervaardigd die bij machinefabriek Duyvis Wiener op de juiste maat werd afgedraaid. Verder werd geconstateerd dat de natpers hersteld moet worden en er is een plan voor het maalvaardig maken van het koppel kantstenen. Deze zaken zullen in het volgende jaar hun uitwerking krijgen.

Tijdens de Zaanse Molendag was de molen in bedrijf waarbij de molenaar altijd kan rekenen op een team zeer trouwe vrijwilligers bestaande uit Gerrit Luyting, Cor Mooij, Joop Klein, Elly en Bart Butterman. Verder was de vereniging met een stand aanwezig, er werd een wandeltocht georganiseerd en geliefd is altijd de vaartocht langs de molens Het Prinsenhof en De Jonge Dirk. In de molen zelf was het mogelijk een spoedcursus handboekbinden te volgen en voor de molen lag als extra attractie de nieuwe binnenroed die twee week later werd ingehesen.

Het Jonge Schaap

Hoewel de molen ten opzichte van de overige molens nieuw is, heeft iedere molen wel zijn onderhoud nodig. Gelukkig zijn er binnen de vrijwilligersgroep van Het Jonge Schaap een paar zeer verdienstelijke schilders opgestaan die de verschillende ramen en deuren intussen van een nieuwe verflaag hebben voorzien. Kort na de bouw van de molen in 2007 werd eigenlijk al duidelijk dat de sleephelling waarop de stammen de molen in worden getrokken, aan de onderzijde iets te hoog was. Dit jaar werd een constructie aangebracht waarmee de sleephelling verlengd is en beter in het water tast.

Omdat de molen dagelijks in bedrijf is, neemt de voorraad hout steeds grotere vormen aan. Vandaar dat op initiatief van Stichting Het Jonge Schaap nagedacht wordt over een eventuele uitbreiding van houtopslag, wat wellicht gecombineerd kan worden met een vergroting van de ontvangstruimte voor de bezoekers. Evenals in de voorgaande jaren gaf molenaar Tim Doeves leiding aan een omvangrijke vrijwilligersgroep en kan hij rekenen op zijn collega molenaars als Paul Jonker, Jordy Nannes, Bob Vink en Gerrit Admiraal. Het maakt het mogelijk de molen 6 tot 7 dagen per week in bedrijf te hebben.

De Jonge Dirk

Eind 2013 werden we geconfronteerd met het overlijden van Hessel de Vries, eigenaar van molens De Jonge Dirk en de naastgelegen weidemolen De Zwaan. Kort na zijn overlijden ontstond er vanzelfsprekend de zorg om zijn molens in het Westzijderveld die hij altijd met veel toewijding heeft onderhouden en waar hij bezoekers heeft ontvangen.

Nadat eenieder van de eerste schrik was bekomen zocht de familie van Hessel contact met de vereniging. Overeenkomstig een eerder geuite gedachte van Hessel werd voorgesteld het eiland met de twee molens over te dragen aan De Zaanse Molen. Het bestuur meende op dit voorstel in te moeten gaan gezien de ligging van De Jonge Dirk tussen de molen De Schoolmeester en Het Prinsenhof, het typisch Zaanse karakter van De Jonge Dirk en de relatie van de molen met specerijmolen De Huisman.

Op 8 mei werd de molen overgedragen waarna de zoektocht naar een molenaar en maalploeg werd gestart. Tijdens een bijeenkomst kwamen enkele gegadigden naar voren en werd vrij snel besloten Rick Bakker uit Zaandam aan te stellen als molenaar. Met hem hebben we een jonge molenaar in ons midden die al enkele jaren actief was op Het Prinsenhof. Ook ontstond er in korte tijd een geschikte maalploeg met stuk voor stuk ambitieuze mensen.

Hessel heeft de molen altijd goed onderhouden en staat goed in de verf. Voor volgend jaar zal er een plan gemaakt worden voor onderhoud aan de kap en stelling.

Afgelopen jaar deden enkele nieuwe vrijwilligers schilderwerk aan de molen en tijdens een werkochtend van het OBW (Ongeschonden Behoud Westzijderveld) maaiden zij het rietland naast de molen. Verder draaide de molen regelmatig wat ook baldadigheid beter op afstand houdt.

De Zwaan

Al bij de overname van de molens van de familie De Vries was duidelijk dat het wiekenkruis van De Zwaan zich in twijfelachtige staat bevond. Tijdens het doorhalen van de roeden werd duidelijk dat deze hoognodig aan vervanging toe waren en dat eveneens de bovenas aangetast bleek. Een nieuw project was geboren.

De oplossing werd gevonden binnen de eigen gelederen. Want molenaar Ruud Nieuwhof van molen De Zoeker bleek graag bereid deze nieuwe roeden en bovenas te vervaardigen. Ruud heeft in het verleden in zijn vrije tijd veel aan weidemolens gewerkt en dus waren we overtuigd van zijn kwaliteit als roedenmaker. In het laagseizoen, wanneer het toerisme op een laag pitje staat, ontstond er de mogelijkheid nieuwe roeden te maken. Het is de bedoeling deze roeden, wanneer ze gereed zijn te verduurzamen. Voor de aankoop van de benodigde materialen konden wij een beroep doen op het BankGiro Loterij Weidemolenfonds. Het werk zal begin 2015 gereed zijn.

Ook van deze molen nabij De Jonge Dirk is Rick Bakker de molenaar die zich weet gesteund door de molenploeg bestaande uit Gerrit Admiraal, Henk Kroes, Jan Gijs Koppe, Rick Struik, Bart Stuurman, Hugo van der Brugge, Piet Scheerman en Vincent Swart.

Overige molens in de streek

Behalve de molens van de vereniging zelf, wordt zijdelings met interesse de besognes rondom de andere molens in de streek in de gaten gehouden. Zo werden door de molenaars van paltrok

houtzaagmolen De Held Jozua de uitlegger van de balkkraan vervangen en ook dit jaar draaide de molen wekelijks. De molen en de bijbehorende loodsen worden door eigenaar J.J. Koeman prima onderhouden hetgeen gewaardeerd wordt. De voormalige zagerij is overgegaan in andere handen waardoor deze nu wat aan karakter heeft verloren.

De eigenaar van voormalige oliemolen De Os aan de Kalverringdijk voltooide dit jaar een flinke klus. Hier werd naast het gebruikelijke schilder- en teerwerk de gehele westgevel van de 20 meter lange molenshuur door een gespecialiseerde aannemer vervangen. Ook werden alle hieruit voortkomende werkzaamheden aan de achterliggende houten constructie gelijk meegenomen. Verder zijn de dubbele pakhuisdeuren aan de Zaankant vervangen en voorzien van gesmeed hang- en sluitwerk. Aan de molen zelf werden enkele raamkozijnen gerepareerd.

Voor de Twiskemolen in Landsmeer van Recreatie Noord-Holland NV/Recreatieschap Twiske-Waterland werd herstelwerk aan de kap gedaan. Molenmakerij Saendijck maakte een nieuwe achterbalk en repareerde het achterkeuvelens. Ook de andere Zaanse binnenkruiers van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, De Neckermolen en De Woudaap, worden altijd goed verzorgd en maalvaardig gehouden. De Woudaap fungeerde ten tijde van extreme regen afgelopen jaar als nood/hulpgemaal omdat het gewone gemaal van de samengevoegde Krommenieër-Woudpolder deze hoeveelheden niet kon verwerken. Wel liep het penlager van de bovenas warm en zal ook de halssteen nog eens worden nagezien.

De Neckermolen draaide vooral wanneer er water stond en fungeert nog altijd als betrouwbaar hulpgemaal. De noodzaak om te malen is er vooral bij noordwesten wind wanneer het water uit het Wormer- en Jisperveld de kant van de molen uit wordt gestuwd. De familie Witteman, die de molen bewoont, maakte zelf een nieuwe oogbout in het voeghout om de kap vast te zetten.

Stichting De Zaanse Schans is eigenaar van de kleine molens De Hadel en De Windhond. De molenaars van deze molens lieten de molens geregeld malen wat het beeld van de Schans altijd verlevendigt. Voor het molentje De Windhond werkte Matthijs Ero het plan uit voor de herbouw van de oorspronkelijke molenshuur. Deze stond voordat de molen naar de Zaanse Schans werd overgeplaatst tegen De Windhond.

De lattenpikker Het Klaverblad van Ruud Pos tussen De Os en De Bonte Hen draaide wederom veel. Met de loods parallel aan de dijk werd geëxperimenteerd met horeca-activiteiten om op deze manier inkomsten voor het onderhoud van het complex te genereren.

In Oostzaan maalt De Windjager in het Oostzijderveld regelmatig en wordt door eigenaar/molenaar Vergouw in prima conditie gehouden. Voor De Vlijt, eveneens in Oostzaan, is een stichting opgericht en een plan tot restauratie gemaakt. Dit heeft echter niet geleid tot een daadwerkelijke opknopbeurt.

Matthijs Ero

5.0 Molenmuseum

5.1 DE WERELD VAN WINDMOLENS

In het verslagdeel 2.1 ALGEMEEN vindt u al een korte samenvatting over de ontwikkelingen in 2014. We konden ons als bestuur, na het wederzijds uitwisselen van vragen en meningen met bureau MP, vinden in de uitkomsten van het onderzoek naar de financieel-economische haalbaarheid van het stichten van Wereld van Windmolens op het landje De Haan aan de Kalverringdijk.

Gemeente Zaanstad had de wens te kennen gegeven om middels een businessplan een stevigere onderbouwing van het haalbaarheidsonderzoek te willen hebben. Dat businessplan is begin 2015 voltooid en al met een afvaardiging van het college van B&W besproken en aan diverse betrokkenen getoond. Het vormt de basis van een verdere uitwerking van de bouwvorm, de inrichting de financiering en het verder uitdragen van ons gedachtegoed hierover.

We zijn echter nog niet op de Zaanse Schans aanwezig en moeten dus zorgen dat ook het huidige museum tot dan zijn functie goed kan blijven invullen. We zijn dus verder gegaan met het houden van thematische tentoonstellingen en rondleidingen. Er is verder gewerkt aan het inventariseren en digitaliseren van onze collectie. Voorts kreeg het oude gedeelte van het museum zijn lang verwachte opknapbeurt en we kregen een onderhoudsbijdrage van gemeente Zaanstad voor een periode van vijf jaar.

We konden dit alles draaiend houden door de enorme inzet van onze vaste medewerkers en een grote groep enthousiaste vrijwilligers.

5.2 DE GEBOUWEN

Het gedeelte van ons museumcomplex, bekend als het Huis met de IJzeren brug, heeft in 2014 een grote opknapbeurt gehad, bekostigd door gemeente Zaanstad. Firma Somass herstelde en verving geveldelen, repareerde kozijnen en ramen en deuren en restaureerde door rot aangetaste houten gevel- en daklijstversieringen. Ook werd een belangrijk deel van de goten en hemelwaterafvoeren hersteld of vervangen. Schildersbedrijf Bommerson zorgde daarna voor de conservering en verfraaiing met zorgvuldige kleurtoepassing. Het geheel ziet ver nu weer klokgaaf uit.

Rondom de gebouwen werd ook het straatwerk opgeknapt. Nico Bakker en Jan Bos zorgden ervoor dat het erf en de tuin in aanzien gelijke tred hielden met de rest van de hele opknapbeurt.

5.3 DE COLLECTIE

De administratie van de collectie en de coördinatie van het digitaliseren berustte tot medio november bij Ineke Houter. Deze taken zijn daarna overgenomen door Henk Heijnen en Fulco Rol. Daarnaast hebben de vaste krachten Adri Swan, Hein Joon, Sjors van Leeuwen en Martin Schaap zich weer ingezet voor de juiste omschrijvingen bij de diverse afbeeldingen.

We hebben ook weer de nodige schenkingen mogen aanvaarden, onder de afspraak dat er door ons een voorbehoud gemaakt kan worden over de opname in onze collectie.

De volgende zaken konden we onder andere als aanwinsten begroeten:

- Een aantal stukken gereedschap, gebruikt door molenmaker Jongejans, geschonken door mevrouw Jongejans.
- De nazaten van de heer Davids schonken ons een fraaie collectie oude foto's van Zaanse molens.
- We ontvingen een groot aantal boeken, waarvan een flink aantal eerste drukken met originele stofomslagen. Daarnaast kwam een grootaantal plakboeken binnen met knipsels uit de jaren dertig van de vorige eeuw.
- Martin Schaap schonk ons een complete collectie ansichtkaarten, uitgegeven door Spaander uit Wormerveer. Ze betreffen de tekeningen van Gerrit Mol.
- Ook van Martin ontvingen we een complete verzameling ansichtkaarten van de Zaanse kaarten van uitgever Vivat uit Amsterdam. Het betreft hier dorpsgezichten en molens van een aantal Zaanse dorpen.
- Van de familie Neuhaus kregen we een horlogekastje, afkomstig uit molen De Koperslager. Het kastje hangt nu in molen De Huisman.
- Een aantal schilderijtjes waarvan de herkomst nog niet is vastgesteld.
- De aankoop van Zaans Sfoon, deel 1 en 2, van Remmert Oudejan.
- De aankoop van een originele kaart van de hand van Oostwoud. Daarop het Oostzijderveld in 1794 met een zeer gedetailleerde weergave van alle molens die er toen stonden.
- Aankoop van een originele kaart van de hand van T. Monsieur uit 1819. Op deze kaart de Zaanstreek met benoeming van alle molens en de stad Amsterdam met benoeming van alle straten en grachten.

5.4 EXPOSITIES EN ACTIVITEITEN

Het jaar 2014 stond bol van de tentoonstellingen en activiteiten in het Molenmuseum. Het jaarlijkse educatieve project trok weer duizenden schoolkinderen en tentoonstellingen over olie en Het Blauwepad (met onder meer het toneelstuk 'De Blauwe Bruiden') trokken vele bezoekers. Het leverde in totaal ruim tienduizend bezoekers op.

Nieuw was de serie colleges (voor kinderen tussen de 8 en 12 jaar) in het kader van de Museumjeugduniversiteit, een landelijk initiatief dat kinderen kennis wil laten maken met wetenschap. Het werd in het Molenmuseum een groot succes. De hele serie van acht afleveringen omvatte uiteenlopende onderwerpen, gepresenteerd door enthousiaste deskundigen. Zo vertelde Sjors van Leeuwen over de molens, Jos van den Broek over zuurstof, Mylene Gordinou de Gouberville over het maken van televisieprogramma's maken en maakten Hans Luiten en Pauline Gingnagel hun gehoor hongerig met verhalen over eten in vroeger tijden.

Na de zomer volgde de tweede serie met Piet Kempenaar ('hoe maakte Rembrandt zijn verf?'), Wieland Textiles over het recyclen van kleding, Arjan Postma over polderdieren en Ruben Hoeke over het popsterrendom.

Een overzicht van de exposities:

Tot en met 26 januari was de expositie van Jan Groenhart, 'Een nieuwe horizon' te zien.

In de modellenzaal was van 10 januari tot 10 maart de tentoonstelling 'Voor Kees Koolman' te bekijken. Het was een verkooptentoonstelling met werk uit de omvangrijke collectie van de Zaanse kunstverzamelaar Kees Koolman die zowel in het Molenmuseum als in Het Weefhuis te zien was.

Daarna – vanaf 18 maart tot en met 4 mei – was in de modellenzaal de fototentoonstelling ‘Werkers’, een expositie van Zaanse arbeiders die parallel liep met het educatieve project ‘Op je klompen naar je werk’.

Van 8 Februari tot en met 27 april vond de tentoonstelling ‘Aspecten van Adsera Riba’ plaats, een overzichtstentoonstelling van de Zaanse Catalaanse kunstenaar Enric Adsera Riba. Met onder andere schilderijen met het interieur van De Schoolmeester.

In de periode maart - mei bezochten duizenden schoolkinderen het project ‘Op je klompen naar je werk.’

De kinderen maakten een dag mee uit het leven van een jongen na de lagere school aan het einde van de negentiende eeuw. Met veel activiteiten in het Molenmuseum en Het Pink (waar de kinderen op klompen naar toe liepen). Er werd een speciaal voor het project gemaakte film vertoond (gemaakt door SchoolTV presentatrice Mylene Gordinou de Gouberville) en er werden telkens verbindingen gemaakt tussen het leven toen en nu. Niet alleen de tv en de ipad kregen een rol, maar ook kinderarbeid vandaag de dag.

In de zomer van 2014 was er de thematentoonstelling ‘In de olie’, die de geschiedenis en toepassing van een grote Zaanse industrie liet zien. Er waren in het kader van deze expositie een aantal rondleidingen in Het Pink.

Van september tot en met december werd het Molenmuseum omgetoverd in Het Blauwepad, een expositie over een verdwenen Zaanse buurt. De opzet voor dit project werd gedaan in samenwerking met Ton Neuhaus. Het resultaat is dan ook een hommage aan deze prominente conservator. Een belangrijk onderdeel van ‘Het Blauwe Pad. Zaanse paden en feesten’ waren de al snel uitverkochte (!) toneelvoorstellingen ‘De Blauwe Bruiden’. In de tentoonstelling werden in beeld en geluid verschillende aspecten van het leven aan Het Blauwepad getoond.

Tegelijk met de tentoonstelling vond in de modellenzaal een fototentoonstelling van Zaanse bruidsparen plaats, met stellen die de gelukkigste dag van hun leven vastlegden voor één van onze molens.

Vanaf zondag 21 december was het vlakke Hollandse polderland te zien in de expositie van Ger Zaagsma. De Zaanse landschappen in aquarel en olieverf duurde tot half februari 2015.

5.5 *BEZOEK*

Gedurende het verslagjaar mochten er 10.095 belangstellende bezoekers worden ontvangen. Ten opzichte van 2013 een stijging van 1.272.

Het werven van, vooral betalend, bezoek blijft een punt van voortdurende zorg.

De coördinatie van de schoolbezoeken, evenals de organisatie van de baliemedewerkers werd uitgevoerd door medewerker Resi Veenman. Zij kon opnieuw putten uit een groep enthousiaste vrijwilligers.

5.6 RONDLEIDERS EN EDUCATIEMEDEWERKERS

Rita van der Wiel, voorzitter	Janna Herman	Gerard van Leeuwen	Gerro Riepema
Marjan Aten	Gerard Kersten	Adri Ligthart	Nell Rozemeijer
Jaap van de Geer	Cor Klomp	Jos Pranger	André de Vries
Carla ter Wisscha	Ursulien Berge		

Baliemedewerkers museum

Ria Busch	Cor Klomp	Jeltje Siebeling
Cor Commandeur	Jacintha Mandjes	Tilly Wolf
Hein Joon	Anneke Schoonderwoerd	Wibo Woudt, bezettingschema's
Natasja Kruithof	Yolanda Fernandez	